

Underhåll av teak

Den teak som finns i EUDE marines produkter kommer uteslutande från färdigvuxna, stora teak-plantager som funnits på Java/Indonesien i 100-tals år. Träden är planterade i syfte att en dag fällas och komma den indonesiska ekonomin till gagn. Dessa plantager sköts på ett tillfredsställande sätt av den indonesiska regeringens eget skogsdepartement – Perum Perhutani - och skall inte förväxlas med den vilt växande teak man finner i Burma/Myanmar.

I Indonesien finns det INGEN tropisk regnskog som innehåller teak.

Teak (*Tectona Grandis*) är känd för sin skönhet och förmåga att stå emot de mest extrema förhållanden. Båtbyggare och sjöfolk har under århundraden förstått att uppskatta dess värde. Teak är ett tropiskt träslag vars slitstyrka och naturliga, skyddande oljor försäkras om dess elegans för generationer av användare. Det har alltid varit förstahandsvalet för kvalitetsmedvetna tillverkare av utomhusprodukter i trä.

Dock skall man vara medveten om det underhåll som - beroende på hur man vill att ens teak skall se ut - alla träprodukter för utomhusbruk kräver och som måste utföras på ett korrekt sätt för att man skall slippa oönskade reaktioner på träytan och merarbete i framtiden.

Alla träsorter suger åt sig fukt och sväller. När sedan träet torkar i ojämn takt uppstår det tunna torrsprickor i ytskiktet p.g.a. spänningarna. Detta och färgskiftningar är naturliga effekter av att träet inte längre skyddas av dess bark - och som folk ibland vill undvika.

Generellt om skötsel

Även om man väljer att inte göra någon ytbehandling alls bör man emellanåt göra rent träet från damm, smuts och andra föroreningar som finns i luften. Tvätta tvärs fibrerna med en mjuk borste/svamp, tvål och vatten.

Använd INTE stålborste eller stålull. Använd INTE högtryckstvätt då dessa blåser ur den mjuka delen av träkärnan och gör ytan ojämn, vilket får till följd att vissa av teakens egenskaper går förlorade. Smuts samlas snabbare, det blir svårare att tvätta och tar längre tid att torka, frosten luckrar ytterligare upp ytan, etc. Allt detta förkortar teakdäckets livslängd avsevärt. Vissa högtryckstvättar är så starka att de kan förstöra nåtningen.

De teakrengöringsmedel som finns hos de flesta båtfirmor och utemöbelhandlare (ofta oxalsyra) är speciellt framtagna för att göra rent på djupet innan eller emellan inoljningar och behövs inte om man bara skall göra rent ytan. Vanligt blekmedel kan användas till att ta bort mörka fläckar som sitter i ytskiktet. Med ett fint sandpapper kan man slipa bort ytskiktet och få en lenare yta. Slipa alltid träet längs med träfibrerna. Observera att den slipade ytan får tillbaka sin ursprungliga färg.

Klorin och liknande blekmedel kan användas för att ta bort mörka fläckar/föroreningar, men starkare medel kan lösa upp nåtmassan.

All tyngre slipning och rengöring skall efterföljas av ordentlig sköljning med färskvatten.

Viktigt är att se till att träet är rengjort och torrt innan ytbehandling sker.

Träslaget teak är, genom sina naturliga oljor, väl bevarat från röta och mögel. Däremot kan partiklar som samlas på trädets yta vara föremål för oönskade angrepp. Om ytbehandling skall göras bör torkning helst ske i 2 dagar efter kontakt med vatten! Annars finns det risk för att vatten stängs inne, och tillsammans med olja och bakterier får sedan mögel och/eller röta lättare fäste. Detta yttrar sig som grönsvarta prickar/fläckar – framförallt om man använt organiska oljor.

Eftersträva att nyttja en olja med adderat "rötskydd". Skulle oönskad reaktion i träytan uppstå måste man ta bort ytbehandlingen och göra om hela proceduren enligt oljetillverkarens ordination.

Undvik att arbeta med ytbehandlingar i direkt solljus.

Observera att mindre sprickor i träet är en del i en normal åldersprocess för trä. Likaväl som allt annat levande åldras. Detta påverkar inte funktionen utan bör ses som en del av charmen av att bruka ett levande material.

Tänk även på att trä "slår" sig om sidorna utsätts för olika grad av fukt/svällning.

Teak bör under vintern förvaras under tak, svalt men INTE för torrt – d.v.s. INTE i torrt inomhusklimat. Helst inte heller utsättas för kombinationen fukt/frost. Den uttorkning/krympning som träet drabbas av under inomhusförvaring i alltför torr luft kan äventyra konstruktionen.

Råd vid ytbehandlingar

Enklast är att dela upp ytbehandlingsråden i 3 huvudgrupper – beroende på hur man vill att ens produkt skall se ut:

1. Låt-vara

Obehandlad kommer teakens gyllenbruna yta att reagera med solens ultravioletta strålar och sakta anta en mer silvergrå ton. Det uppstår små, tunna sprickor i teakens ytskikt och träet ser mer "väderbitet" ut. Många, framförallt folk från de gamla sjöfarar-nationerna, tycker att detta är vackert. För dessa innebär det att inget framtida underhåll av träet är nödvändigt, annat än någon rengöring emellanåt. En lättare slipning vartannat/tredje år håller ytan slät och jämn.

2. Oljning

Vill man behålla eller öka träets ursprungliga, lite mörkare nyans kan man bestryka ytan med olja. Det finns en mängd olika oljor på marknaden – var och en med sina egna egenskaper och instruktioner. En del är färgade och ger träet en mörkare nyans. I en del asiatiska oljor förekommer "tung"-olja, som kommer från en kinesisk nöt. Den oljan kan genom sina speciella egenskaper tränga något djupare i träet än andra oljor.

En del anser att det bästa sättet att olja in sin teak på är att först ta en lättflytande olja som tränger ner ordentligt och därefter stryka på en "Heavy Duty"-olja, för att bättre skydda ytskiktet.

Oljning är det mest krävande sättet att underhålla sin teak på. Minst en gång per sommarsäsong bör man genomföra en ordentlig inolja för att bibehålla skicket.

Med tiden mörknar träet p.g.a. upprepade oljningar och uppsamlad smuts. Genom att rengöra med ett teakrengöringsmedel och slipa bort ytskiktet kan man få träet ljusare igen. Var noggrann vid valet av olja och undvik billiga universal-träolja från lågprisbutiker.

3. Lasyr med lack-liknande yta

Skulle man föredra att göra ett mer omfattande jobb med sin teak inledningsvis, ha mindre arbete med den framgent och inte ha något emot en lack-liknande yta, är lasering en bra metod. Emellertid går man då miste om vissa av teakens egenskaper, som gör den så unik.

En korrekt utförd lasering (med teak-anpassad lasyr) garanterar att inte mögel eller andra organismer får grepp i träet. Vissa lasyrer kan blandas ut så att man får olika intensiv lyster i ytan – på gränsen till matt.

En laserad yta blir mörkare än träets ursprungliga färg – även om man använder ofärgad lasyr.

Följ dessa enkla råd och vi är övertygade om att du kommer att få stor glädje av dina teakprodukter under många år framåt.